

- Є. О. Харитонova. 2-е вид., зі змін. та допов. Харків: ТОВ «Одісей», 2007. 592 с.
14. Сімейне право України: підручник / Л. М. Баранова та ін.; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Жилінкової. 4-е вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2012. 322 с.
15. Сафончик О. І. Деякі питання розвитку законодавства з питань виникнення та припинення шлюбно-сімейних правовідносин. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. Одеса: Юрид. літ., 2011. Вип. 59. С. 277–284.
16. Международное законодательство Соединенных Штатов Америки. Гражданский кодекс штата Луизиана 1825 г. (в редакции Закона 1991 г.). URL: http://www.vzakone.biz/USA_2.php.

Ткалич Максим Олегович,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права
Запорізького національного університету

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Однією з головних особливостей сучасного спорту є його постійна професіоналізація. Відповідно, існує об'єктивна потреба у постійному вдосконаленні засобів регламентації зазначених відносин. При цьому, йдеться не лише про нормативно-правову регламентацію. Зокрема, чи не найбільш ефективним засобом регулювання відносин у сфері спорту є саморегулювання, тобто створення і застосування системи корпоративних (договірних) норм самими суб'єктами спорту. Таким чином відбувається формування системи «м'якого права» у сфері спорту. Посилення ролі норм «м'якого права» пов'язане з комерціалізацією спорту і постійним збільшенням питомої ваги приватних відносин у сфері спорту. Приватні відносини динамічно розвиваються, передовсім, у сфері професійного спорту. Зазначені процеси призводять до посилення ролі диспозитивного методу правового регулювання у сфері спорту і, як наслідок, – застосування приватноправових засобів правового регулювання. За таких умов приватна домовленість, фактично, набуває нормативно-правового значення. Саме на підставі договорів здійснюється оформлення відносин, що виникають між спортсменами та іншими суб'єктами спортивних відносин і спортивними організаціями (контракти про спортивну діяльність, трансферні контракти, агентські контракти тощо); відбувається вирішення спортивних спорів (статути третейських судів у сфері спорту); встановлюються самі правила видів спорту (корпоративні акти міжнародних федерацій з видів спорту) тощо.

Отже, аналізуючи стан правового регулювання відносин у сфері спорту і головні тенденції його розвитку, слід зважати не тільки і не стільки на нормативно-правові акти у зазначеній галузі, а обов'язково необхідно враховувати наявність інших джерел регулятивного впливу на відповідні суспільні відносини. Зокрема, правила переходів спортсменів з одного спортивного клубу до іншого цілком визначені в корпоративних актах міжнародних спортивних організацій. Відповідно, вітчизняний законодавець, де-факто, суттєво обмежений у можливостях правового регулювання зазначених та інших подібних відносин у сфері спорту. Тим не менше, саме на рівні законів мають бути визначені загальні засади державної політики у сфері спорту. Крім того, на рівні національного законодавства мають закріплюватися базові поняття у сфері спорту, зокрема, – поняття професійного і любительського спорту, встановлюватися правила визнання видів спорту, закріплюватися напрямки розвитку некомерційного спорту (зокрема, масового спорту, дитячого спорту, спорту осіб з інвалідністю тощо), запроваджуватися система контролю за станом дотримання прав і свобод фізичних і юридичних осіб у галузі спорту тощо.

З огляду на зазначене, одним із головних напрямків удосконалення вітчизняного законодавства у сфері спорту має стати удосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері комерційного (перш за все – професійного) спорту, фактичне визнання приватноправової сутності цілих блоків відносин у сфері спорту і створення правового підґрунтя для застосування диспозитивного методу для їх врегулювання. Зокрема, необхідно внести зміни до ч. 2 ст. 38 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [1], в якій передбачити, що діяльність у сфері професійного спорту має бути врегульована, перш за все, нормами цивільного законодавства. Наразі в зазначеній статті згадується лише Кодекс законів про працю: «Діяльність у професійному спорті спортсменів, тренерів та інших фахівців, яка полягає у підготовці та участі у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів і є основним джерелом їх доходів, провадиться відповідно до цього Закону, Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів, а також статутних та регламентних документів відповідних суб'єктів сфери фізичної культури і спорту та міжнародних спортивних організацій». При цьому, в самому законі професійному спорту присвячено лише одну невеличку статтю, а КЗпП України взагалі не враховує специфіку суспільних відносин у сфері спорту.

Щодо професійного спорту загалом, то вже давно назріла необхідність прийняття окремого законодавчого акту, який би на національному рівні чітко

визначив основні засади правового регулювання відповідних відносин із врахуванням особливостей «спортивного права» як унікального правовпорядка, який виходить далеко за межі національної правової системи. До речі, ще 2007 року Міжпарламентська асамблея держав-учасників СНД затвердила модельний закон про професійний спорт. Хоча закони про професійний спорт існують далеко не в усіх пострадянських державах, деякі з них присвячують питанням професійного спорту набагато більше уваги, ніж наша країна. Так, наприклад, в РФ у 2016 році було внесено зміни до закону про фізичну культуру і спорт у частині регулювання спорту вищих досягнень і професійного спорту [2]. Цим законом, зокрема, визначені такі поняття, як «професійна спортивна ліга», «професійні спортивні змагання», «професійний спортивний клуб», «спортивний агент», «спортивна санкція», «організатор спортивного змагання». В зазначеному законі було введено окрему статтю, присвячену професійним спортивним лігам, а саме – встановлені особливості їх створення, права і обов'язки, механізми взаємодії з професійними спортивними клубами і спортивними федераціями. В наведеній статті закону зазначено, що спортивні ліги можуть об'єднувати як російські, так і зарубіжні професійні спортивні клуби; також вони можуть виступати організатором міжнародних професійних спортивних змагань тощо. В законі також врегульовано діяльність спортивних агентів. Зокрема, їм заборонено брати участь в азартних іграх у букмекерських конторах і тоталізаторах шляхом укладення парі на офіційні змагання з видів спорту, в яких вони здійснюють агентську діяльність.

Також зазначений закон містить розділ про розгляд спорів у професійному спорті та спорті вищих досягнень. У ньому йде мова про постійно діючу арбітражну установу, яка адмініструє арбітраж (третейський розгляд) вказаних спорів.

На відміну від РФ, яка внесла норми про професійний спорт до закону про фізичну культуру і спорт, Туркменістан у 2015 році запровадив окремий закон про професійний спорт. Зазначений закон є спеціальним нормативно-правовим актом, який на фундаментальному рівні врегульовує правові, економічні та соціальні відносини у сфері професійного спорту [3].

Що стосується України, то професійний спорт на законодавчому рівні, фактично, не врегульований. Наразі не існує жодного перспективного проекту закону про професійний спорт. Більше того, вітчизняні законодавці не планують регулювати професійний спорт навіть на рівні загального закону про фізичну культуру і спорт.

При цьому, на сайті Мінмолодьспорту України розміщено для обговорення проект закону про внесення змін до закону про фізичну культуру і спорт, яким

запропоновано уточнити поняття виду спорту, виду змагання, закладу фізичної культури і спорту; ввести поняття спортивної дисципліни; привести термінологію закону у відповідність до закону України про громадські об'єднання; передбачити необхідність прийняття положення про спортивні клуби, що затверджуватиметься Кабінетом міністрів України; вдосконалити статус фізкультурно-спортивних товариств і спортивних федерацій тощо. Норми, присвячені професійному спорту, в законопроекті відсутні.

Таким чином, чинне вітчизняне законодавство у сфері спорту є застарілим та не в повній мірі відповідає потребам сучасного спорту і суспільства загалом. Відповідно, удосконалення вітчизняного спортивного законодавства, перш за все, – з точки зору приведення його у відповідність із сучасними моделями розвитку професійного (комерційного) спорту, має стати одним із пріоритетів діяльності всіх причетних до сфери спорту суб'єктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 14. – С. 80.
2. Президент подписал закон о регулировании профессионального спорта в РФ. - URL: http://rapsinews.ru/legislation_news/20161122/277191340.html
3. Закон Туркменистана «О профессиональном спорте». – URL: <http://www.turkmenbusiness.org/content/zakon-turkmenistana-o-professionalnom-sporte>

Лавренюк Олег Юрійович,

аспірант кафедри цивільного і господарського права і процесу

Міжнародного гуманітарного університету

Науковий керівник: д.ю.н., професор Харитонова О.І.

СУБ'ЄКТИ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленості шляхом, проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них. Спорт має такі напрями: дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, службово-прикладний та військово-прикладний спорт, спорт осіб з інвалідністю тощо.